

LAKÁSLEVÁLASZTÁS

GERA GYÖRGY

1.

A hórihorgas, fehér szakállas, roppant udvarias és előkelő modorú pallér hétkor érkezett B.-ékhez, vizsgálódón körüljárta a lakást, megkopogtatta a falakat, bólogatott, s távozása előtt olyan halkán, hogy inkább csak sejteni lehetett, bejelentette, hogy a kőműves nyolckor itt lesz. Ezzel gálánosan kezet csókolt az asszonynak, és mélyen megemelte kalapját B. előtt.

A kőműves, előnyös külsejű, elfogódott férfi, egyik szivarról a másikra gyújtott, ám gondosan ügyelt, hogy a hamu ne szóródjék a földre. Így, mondta, miután elhelyezte szattyánbőr aktatáskáját a sublóton. — Kilenckor munkához látok. — B. megkérdezte, elmehetnek-e hazulról, nincs-e valamire szüksége. — Mindössze egy hamutartóra — válaszolta a kőműves, s hozzáfűzte: akkor mennek el, jönnek haza, amikor nekik tetszik. No és ő meddig dolgozik? Mi történik a kulccsal? Leadja a házfelügyelőnek? Nem, felelte a kőműves. S szolgálatkészen elmagyarázta, hogy a pallér nevét azért ismerik az országhatárokon túl is, mert hat évvel ezelőtt, pontosabban szólva 1950. július 3-án, feltalálta a szalagrendszerű lakásleválasztást. Az meg mi? — tudakolta a házaspár. Ó, háritotta el őket a kőműves, egyelőre csak a lényegét mondhatja el — azt persze, feltételezi, hogy B.-ék tudják: a lakásínség legcélszerűbb megoldása egyszerű osztódás révén történik — hisz az építkezést voltaképp még el sem kezdték, s a következő hetekben új meg új változatok jöhetnek létre... egyszerűen a lényeg az, hogy a munkát egy pillanatra sem hagyják abba, éjjel-nappal dolgoznak, ha ő elfárad, felváltja a vízvezetékyszerelő, ha az kimerül, jön az asztalos, s ilyenképp a munka szünet nélkül halad.

B. mindezt a laikus szájtáti elismerésével hallgatta. Lám, magyarázta a lelkesedésre hajlamos férfi tamáskodásra hajlamos feleségének, az egész: Kolumbusz tojása. Az igazán nagy dolgok mindig egyszerűek.

Nem várták be, amíg a kőműves nekilát, az asszony fodrászhoz, a férfi uszodába indult. Verőfényes nyári nap volt, meleg, de nem tiúkasztó, mégis mindössze néhányan lézengtek a strandon. B. leheveredett a teraszon. Szeretett napozni, egész meztelenségét felkínálta a sugaraknak, élvezte teste fűszeres olajszagát, csenevész izmainak apró rezzenéseit. Mosolygott. Lám, mások bizonyára idegeskednek egy ilyen lakásleválasz-

tás miatt, nem lennék a helyüket, talán még hivatali kötelességeiket is elmulasztanák. Holott... Valaki azzal a fajta udvariassággal, amely ha kér, akkor is parancsol, megszólalt mellette, és megkérdezte, megosztaná-e vele B. a gyékényét. B.-t meglepte a kérés — a gyékény egyszemélyes volt — s még inkább a hang dallamos csengése. Tágra nyitotta a szemét, s látta, hogy egy leeresztett hajú szőke szépség készül lefeküdni mellé. — Bocsásson meg... — dadogta B. — parancsoljon... — És felajánlotta a gyékényt. Am a szőke szépség kacagva biztosította, hogy nem a helyét kéri, hanem azt, hogy B. ossza meg a vele a gyékényt, így elkerülhetnek egy sereg bosszantó formaságot. Aztán bemutatkozott — Stefi vagyok —, s minden teketória nélkül közölte, hogy ő a lakásleválasztást végző kőműves felesége.

B.-nek tátva maradt a szája. A kőművesné ezen ismét csilingelve kacagott, majd megjegyezte, hogy nincs ezen mit csodálkozni, ez is hozzátartozik az új módszerhez, amely tapintatot, figyelmességet és családi kapcsolatokat igényel, a pallér komplex eljárása azért is zseniális, mert minden részletében aprólékosan kidolgozott, így pl. a mindenképp elkerülhetetlen találkozást a legkedélyesebb körülmények között rendezi meg. Ezeket mondván, a kőművesné leheveredett B. mellé, és hozzáismült. B. megpróbált odábbhúzódní, de a gyékény keskenysége és a fal közelsége korlátozta igyekezetét, így aztán beletörődött sorsába, és élelő vágyakozással tudomásul vette, hogy Stefi átveti lábát a combján.

Egy darabig így feküdtek, szótlanul. Aztán a kőművesné, selymes hajkoronájával B. arcát csiklandozva, kijelentette, hogy a pallér csak tiszta erkölcsű emberektől vállal munkát, igaz, egy ízben — hangsúlyozza: egyetlenegyszer — az is megesett, hogy egy lakását leválasztó agglegény pimaszkodni kezdett a redőnyös feleségével, de ez legott szerződésbontáshoz vezetett. Nem, nem, erről szó sem lehet, habogta vérvörösen B., és hogy másra terelje a beszédet, megkérdezte, meddig tart a kőművesné szerint a leválasztás. Ó, azt nem tudhatni pontosan, felelte Stefi, hisz egy sereg fontos momentum játszhatik közre, a munkások egészsége, hangulata, szorgalma, hogy csak egy példát említsen, itt van ő, aki mezzoszcprán, ha bereked, vagy nincs sikere az operaházban, férje — aki rajongva szereti — napokig levert, ami kihát a munkájára, sőt — a módszer jellege révén — a többi szakiparos tevékenységére is.

B, noha eredetileg kint akart ebédelni a strandon, korábban hazaindult, kíváncsi volt, hogyan halad az építkezés. A lakásba lépve rögtön megállapította, hogy a kőműves kített magáért: az előszobát bokamagasságig malter- és téglatormelék lepte el, a leválasztandó lakrész oldalfala helyén cakkos úr tátongott, s a konyha fölszedett metlahil lapjai gúlába tornyosodtak. Felesége sugárzó arccal, új piké ruhájában fogadta. — Képzeld, már megjött a vízvezeték szerelő! Elragadó ember. — Bemutatta B.-t egy szemüveges, félszeg férfinak, s felszólította őket, hogy tegeződjének.

E rövid intermezzo után B. és B.-né elment ebédelni, majd jobb híján moziba. A nézőtérén idősebb házaspár került melléjük. A férfi — klott mellényes, nyugalmazott táblalabíróra emlékeztető, rozsmárbaajszos úr — szíves elnézésüket kérve, bemutatkozott, majd prezentálta feleségét, aszszony leányát és annak tízéves, tiroli nadrágos fiát. — Meg vagyok győződve — mondta az idős úr —, hogy zavartalan összhang lesz közöttünk. S közölte, hogy ő a mázólo. S felesége, egy testes, kissé petyhűdt, jó

illatú hölgy, hozzáfűzte: — Ó, semmi kétség, Lipi! Nekem már tegnapelőtt is nagyon rokonszenvesek voltak!

Hatan indultak haza. Friderika, a mázoló felesége, előrement B.-nével, és elmesélte, hogy ő szokott főzni a kompániára, ugye nem veszi B.-né kérdésnek?, hajdan ő vezette XIII. Alfonz háztartását.

A lakás úgy festett, mintha hetedfokú földrengés dúlta volna fel. A legborzasztóbb az volt, hogy a folyosóról minden békésnek és háborítatlannak látszott, a réztábla éppoly unott göggel fényeskedett, a leveleszekrény ugyanúgy eltátotta a száját, mint kora reggel, ám elég volt egyetlen lépést tenni az előszobában, s az ember máris ördögszakadékba zuhant. A fölszedett, rohadt vakpadló alól kövér, sárga kukacok másztak elő, a konyha és a klozett közötti lövészárkokban büdös kátrányos csövek tekeregtek, a mennyezetről megriasztott óriáspók gyanánt nyálkás huzalok lógtak alá, s mindez remegett, mozgott és hullámzott a felkavart sűrű vörös porban, a mélyedésekbe gyűlt s egyre gyarapodó szennyes tocsák tükrében. B. és B.-né ösztönösen egymás keze után kapott.

— Mi történik itt? — lihegte B., de nem kapott választ, az iparosok szívélyesen üdvözölték egymást, majd visszavonultak tanácskozni.

B. és B.-né bemenekült a hálósobába. Ez a szoba volt a legtávolabb a munkahelytől, csaknem teljesen elszigetelt, szimmetrikus rendjével, középre állított francia ágyával, fal mentén sorakozó neobarokk sublótjaival tíz évnyi eseménytelen családi élet mementója. A házaspár belehuppant egy-egy kékbársony berzser fotelbe, és némán, feszülten hallgatózott. — Nem értem... — szólalt meg végül B. — Lehet, hogy minden építkezés ekkora rombolással jár? — Balsejtelmek gyötörték, úgy rémlett neki, hogy a világ törvényei megbomlottak, a halmazállapotok megszűntek, anyag és szellem valami furcsa, hideg és megemészthetetlen masszába gyurmálódott össze, többé semmi sem szilárd, megbízható és szükségyszerű. Nem folytathatta töprengéseit, mert felesége hirtelen felcsattant: neki ez az egész rögtön gyanús volt, megbízható munkát nem lehet fennakadás nélkül végezni, mire ez a rengeteg ember, alig férnek el egymástól, az egész felfordulásról B. tehet...

Kiment és becsapta az ajtót maga mögött.

B. eltűnődött, utána menjen-e, de végül úgy döntött, hogy vár egy darabig. Ám hiába várt — már öt perc, tíz perc, negyed óra is eltelt —, felesége nem tért vissza. B. tehát kényszeredetten feltápáskodott, és elindult az asszony keresésére.

Az előszobában meglepő látvány fogadta: a kiegyengetett aljazatról eltakarították a téglatörmelékét, a malter- és stukatúrhulladékot, a parкетtronsokat meg a csődarabokat bekotorták az ajtó melletti sarokba, a lövészárkot befedték, a mélyedésekbe szivárgó pocsolyákat és a sárga, rángatózó kukacokat eltűntették — rend volt ez, ha nem is tartós vagy éppenséggel végleges, de reményekre jogosító. Ám, ha B. csodával határosnak találta a gyors tisztogatást, még kecsesetöbbnek ítélte azt a bámulatos haladást, amely — úgy tetszett — a végcél szolgálja. Az imént felhúzott fal előtt két bádoggal védve már mésztejet, illetve szappant, két másikban pedig sárga és zöld festéket oldott és kavart a rozmarinbajszos mázoló.

A leválasztandó szobában B. karonfogva lelte feleségét és a vízvezetékyszerelőt, körbejártak, mint diákok a tánciskolában. Amint B. megjelent, a vízvezetékyszerelő riadtan törölgetni kezdte szemüvegét, B.-né

TOMISLAV HRUŠKOVEC

„EX. L. — Dekapitáció” — 1966

azonban nem feszélyezte magát, hanem tündöklő arccal férjéhez fordult. — Képzeld — mondta —, kiderült, hogy Mihály apja is tűzoltó volt Debrecenben, együtt mentett a papával, sőt egy ízben a lángokból is kiragadta... — B. szerette volna megkérdezni a feleségét, nem hamarkodta-e el a dolgot, nem förmedt-e rá a vízvezetékszerelőre... lám, az előszobában máris gyönyörűen előrehaladt a munka, ha így folytatják, rekordidő alatt végeznek a leválasztással, de képtelen volt feleségét a vízvezetékszerelő mellől elszólítani. Így aztán nemsokára hárman keringtek a meszes ládák körül s beszélgettek a tűzoltószakma szépségeiről.

A vacsora pompás volt, Friderika csakugyan remek szakácsnőnek bizonyult. Étkezés közben szakszerű előadást tartott az alma aszalásáról, hangsúlyozta, hogy legalkalmasabb az ízes, nem nagyon lédús ranett, s az a legjobb védekezés a természetes barnulás ellen, ha a gyümölcsöt 2%-os citromsavas vízben áztatják. Tőle a vízvezetékszerelő vette át a szót, s miközben szünet nélkül törölgette aranykeretes szemüvegét, elmesélte, hogyan találkozott Jan Kiepurával egy hamburgi matrózkocsmában. Utána a kőműves következett. Ebéd közben is szivarozott, gondosan ügyelve, hogy a hamut ne szórja a földre, szórakozottan beszélt, de B. úgy érezte, mintha hencegne. Kifejtette, miként alakultak 1942-ben a magyarországi közjogi jellegű bevételek — figyelemre méltó, hogy az egyenes adók, fogyasztási adók és jövedékek milyen magas összegre rúgtak! —, egyes-egyedül a mesterséges édesítőszeres után másfél millió pengő folyt be az államkasszába. Majd minden átmenet nélkül elszavalt egy hosszú Leopardi verset a remete-rigóról. Ezután már csak a mázoló mondott köszönetet az aznapi kenyérért, s a társaság jó éjszakát kívánt egymásnak.

B. csöndesen feküdt, fáradt volt, örült, hogy lepihenhet, de nem jött álom a szemére. B.-né sem aludt. A vízvezetékszerelő közvetlenségét és a kőműves átfogó műveltségét emlegette, csak az nem tetszett neki, hogy az iparosok az előszobában hálják. B. nem szakította félbe monológját. Később azonban arról elmélkedett, milyen nagyszerű dolog ez az új módszer, három hét múlva talán igazi főbérlők lesznek, F. kisasszony, a társbérlőjük, nem szól bele többé az életükbe, a fal már áll, s ő — B. —, jóllehet nem akar elhamarkodott következtetéseket levonni, de ugye a felesége is egyetért vele?, a felrakott téglasor függetlenségük, jólétük, meghiit családi életük szimbóluma...

Ekkor azonban B.-né megkérte, hagyja abba, kimerítette a mai nap, aludni szeretne.

2.

Másnap B. hatalmas dörejre ébredt. Épp csak papucsba dugta a lábát, s úgy, ahogy volt, pizsamában, kiszaladt az előszobába. Már mindenki ébren volt, s szemlátomást jó ideje, mert a derékaljként szolgáló szalmát bekotorták a sarokba és letakarták három szürke kincstári pokróccal. Nem, nem hallott semmit, mondta joviálisan a mázoló, de B. sem rezzenne össze minden zajra, ha évekig ilyen lármás helyeken dolgozna. B. türelmetlenül faképnél hagyta, és besietett a leválasztandó szobába. A kőműves alsónadrágra vetkezve dolgozott, de szájából most sem hiányzott a szivar, kevésbé látszott elfogódottnak, ámbár ezúttal is tartózkodóan mesélte

el, hogy a kiemelt ablakkeret üvegei törtek össze. Nyomban elnézést is kért, roppant fájlalja, hogy felköltötte B.-t, igazán, ha tudta volna... de B. a szavába vágott, ugyan, ugyan, semmi az egész, félt, hogy az iparosok végül még henyé fráternek fogják tartani. Jó sokáig kölcsönösen mentegetőztek. Aztán B. megtudakolta, vajon az összes üvegek összetörték-e. Természetesen, válaszolta a kőműves, újat nem lehet a régi felhasználásával építeni, az mindig megbosszulja magát, képzelje el B., hogy néhány hónap múlva kiderülne, hogy a beépített bontott anyag miatt az egész tatarozásra szorul. Nem, ilyen felszínességet a pallér nem engedhet meg magának, ez ártana jó hírének, hiszen a rendelők joggal háborognának, s mondanák, hogy bezsebelte a pénzüket és kontármunkát végzett. B. belátta, hogy a kőművesnek igaza van, kissé el is restellte magát, annál is inkább, mivel mások szorgalma mindig nyomasztóan hatott rá, s most észrevette, hogy az éjszaka folyamán itt serény munka folyt, a redőnyszekrényt leszedték, az ajtókat lesmirglizték, a lekapart falakba vájatokat véstek, s a konyha és a szoba között ásító cakkos üreget embermagasságig betéglázták. Némi szégyenkezéssel búcsúzott el a kőművestől, lelkiismeretesen ügylet a pontosságára.

Nyolc óra előtt érkezett az irodába, megnyugodva, kifésült lélekkel, tudva, hogy távollétében is megállás nélkül tart az építkezés, s ha mégis nem várt esemény adódik, felesége — aki egyhónapos fizetés nélküli szabadságot vett ki — menten értesíti. Egész délelőtt filmfotókat válogatott, külön rakta az amerikai, szovjet, francia, olasz és magyar képanyagot, dossziét nyitott a sztároknak, majd az Állatbarát Egyesület kérésére kikereste a természetrajz-filmek főszereplőinek portréit. Munka közben nem beszélgetett, már jó ideje meggyőződött róla, hogy egyszerre nem képes többfelé koncentrálni, de mert semmiképp sem tudott szabadulni tolakodó gondolataitól, ebéd előtt megemlítette kollégáinak, milyen újszerű lakásleválasztást végeznek nála. — A pallér? — kapták fel valamennyien a fejüket. S kijelentették, hogy B. szerencsés fickó, a pallért elhalmozzák ajánlatokkal, egyesek minden követ megmozgatnak, magas protektorokat vesznek igénybe, de a pallér hajthatatlan, az az elve, hogy csak különleges képességű megrendelőknek dolgozik. B.-t büszkeséggel töltötte el a pallér dicsérete, hízelgett neki, hogy az új módszert ilyen elismeréssel emlegetik, de egy ízben, amint a kollégáira nézett, látta, hogy lesütik a szemüket. Hirtelen rossz érzése támadt, úgy rémlett neki, hogy a kollégák titkolnak előtte valamit, talán még hazudnak is, délután újra meg újra erőszakosan a palléra meg az új módszerre terelte a szót, a kollégák azonban szemlesütve egyre csak azt szajkózták, milyen rendkívüli kitüntetés a pallér kuncsaftjai közé tartozni.

Odahaza látszatra semmi sem változott, az előszobában továbbra is megnyugtató rend honolt, a háló megőrizte függetlenségét és tisztes polgári egyensúlyát. Felesége — aki sárga ezüstlamé pongyolában a franciaágyon hevert, és keresztrejtvényt fejtett — boldogan újságolta, hogy Franciska megtanította, hogyan kell elkészíteni a rákot Winthertur módra. F. kisasszony szobájában a villanyszerelő a konnektorok áthelyezésén fáradozott. Szarvasbőr kesztyűben dolgozott, bőre allergiás porra, mondta, s B. kérdésére közölte, hogy a mázoló családostul moziba ment, igen, néha ötször-hatszor is megnézik ugyanazt a filmet... Ide érve a villanyszerelő zavartan elhallgatott, majd akadozva kibökte, hogy a kő-

művésért felugrott Stefi, bájos teremtés, ugye?, csak kissé szertartásos, hallotta, hogy megismerkedtek a strandon . . .

B. egyre nyugtalanabbul hallgatta. Valami nem tetszett neki, érezte, hogy Misi — mert már csak így szólította — bőbeszédűsége elleplez valamit, s kisvártatva csaknem erélyesen újra megkérdezte, hova ment a kőműves. Rögtön látta, hogy telibe talált. Misi kényszeredetten elnémult, törölgetni kezdte a szemüvegét, huzigálni a kesztyűjét, letette a tiplít, fölemelt egy menetvágót, s ugyanúgy lesütötte a szemét, mint az irodabeli kollégák. Aztán szótlanul a válaszfalra mutatott.

A reggel még egy ember-nagy válaszfalat azóta térdmagasságig lebontották, a konyhában — ahova most egyetlen lépéssel át lehetett kerülni — roncsfélga-piramis torlaszolta el a gangra nyíló kilátást, és újságpapírral letakart sparhertet vastag vörös porréteg borította, s ugyancsak téglavörös máz fedte az érintetlen falakat, a villanyórat és az egymásra támasztott, lesmirglizett ajtókat is. Ő nem szakember, irult-pirult a villanyszerelő, ő csak a kőműves szavait tolmácsolhatja, a fuga nem lett vízszintes, sajnos bekövetkezett az, amire számítottak, de amit mégis elkerülhetőnek vélték, a téglá közé másodosztályú keveredett, csak utolsó pillanatban vették észre, igaz, a fal csak esztétikailag nem volna tökéletes, az egyenlenséget elfedné a vakolás, de mégsem szabad kockáztatni a salétrom-kivirágzást. Hát igen, igen, helyeselt B. Nem bosszankodott, sőt — ezt maga sem nagyon értette — inkább furcsa — talán okatlan? — elégtétellel töltötte el a villanyszerelő közlése, felfordulásra számított, s ez a békés egy helyben topogás a biztonság köreibe emelte. Lám, lám, nem eszik a kását olyan forrón, gondolta, és egyszerre nevetésesnek találta a kollégák szemforgatását. S most már nemcsak a kőműves lelkiismeretességét és a villanyszerelő tapintatát írta az új módszer javára, hanem az ellankadt tempót, a nem várt akadályokat és a természetes megtorpanást is. S amikor Misi, aki megértő szavain felbátorodva elmondta, hogy a kőműves anyagért ment s megpróbálja telefonon elérni a pallért, B. elnézően kijelentette, hisz nem kergeti őket a tatár, fő, hogy a munka megszakítás nélkül folyik, ugyebár, az eredmények nem késlekedhetnek. Azután megkönnyebbülten visszament a hálóba, és vacsoráig keresztretjvényt fejtett a feleségével.

3.

Tíz nap telt el anélkül, hogy B. bármilyen rendellenességet észlelt volna: az iparosok éjt nappallá téve serénykedtek, B. tökéletesen megszokta jelenlétüket, B.-né pedig egyre szorosabbra fűzte barátságát Friderikával. Ez idő alatt B. két levelet írt F. kisasszonynak, az elsőtben közölte, hogy minden terv szerint halad, nagyszerű eredmények születnek, a másodikban bejelentette, hogy az eredeti elképzelést némiképp módosították, számításba vették az építkezés során elért sikereket. A felhőtlen remény és magabizó felelőtlenség napjai voltak ezek. Elkészült az esslingeni redőny, a leválasztandó lakrész fürdőszoba csempéje és a konyhai vízvezetékkagyló. Egyáltalán, minden rendezettnak látszott és vidámnak, többé nem fordult elő, hogy undok csatatér leskeljen az előszobában, s ha olykor mégis túlságosan sok szemét gyűlt össze, az sem dülta fel a házaspár életét: a hálószoba sérthetlenségét mindenki tiszteletben tartotta. Derű és családiasság sugarazta be az estéket is. Vacsora után a tár-

saság együtt maradt, velős előadások hangzottak el, a kőműves verseket szavalt, a mázoló unokája felolvasta szakköri dolgozatát a világ keletkezéséről, a villanszerelő tűzoltóadományát mesélt, néha bekapcsolták a rádiót és táncoltak.

Nem, igazán minden meghitt volt és példás. Ráadásul harmadnap, nem sokkal vacsora után — a mázoló épp fejszámoló tehetségét produkálta, képes volt gondolkodás nélkül rávágni, hány perc telt el Saint-Just születése óta! — beállított Stefi. Disztingváltan, bár kissé mélabúsan viselkedett, elmondta, hogy holnapra eső várható — de ez használni fog a kapásoknak —, biztatta a társaságot, ne zavartassa magát, majd sóhajtva előadta, hogy az „Idomeneo” Elektra szerepét fogja énekelni, sajnos nem igen tud gyakorolni, az operában szűk a hely s tanárja gyomorfekélyvel kórházba került. Szerencsére másnapra Stefi félelmei is csitulnak, s ezt B. nem kis mértékben magának tulajdonította. Nem felejtette el első találkozásukat a strandon, s bár erről nem tett említést feleségének, sőt valahányszor hármasban voltak, közömbösen viselkedett a kőművesnével, tulajdonképp végtelenül örült a szőke szépség állandó jelenlétének, olyannyira, hogy másnap ő maga javasolta: állítson be Stefi harmóniumot a hálószobába.

Az irodában is minden egészséges egyensúlyra lelt. Amióta az iskolapadból kikerült, B. csak tényleges szolgálata idején érezte, mire képes a bajtársiasság, s most élvezte, hogy akkor sincs egyedül, ha magára marad, minden tettét alárendelheti egy közös célnak, ő is ellenőriz, és őt is ellenőrzik, része egy pótolhatatlan egésznek, bár ő maga nem pótolhatatlan. Közlényesebb lett és határozottabb, mindenről volt véleménye, bármiről beszélt, előbb-utóbb a lakásleválasztásnál lyukadt ki, provokálta az ellentmondást, s ha mégis hízelkedést csikart ki, elégedetten biccentett. Ekkorra, ámbár még nem hivatalos forrásból, értesült róla, hogy fővállgatónak akarják előléptetni s talán kormánykitüntetésre is felterjesztik; s jóllehet napról napra jobban érezte maga körül az irigyek összeesküvését, lekicsinylően mosolygott rajta: az általános megbecsülés — egy ideje ő mondta az otthoni összejövetelek bevezetőit — felverte az alatomosság ellen.

Egy alkalommal, amint hazafelé tartott, mellé csatlakozott egy új kolléga, akiről egyesek azt suttozták, hogy üzérkedés miatt két évet ült. B. nemigen szívelte, néhány napja, amikor kirakta Stefi dedikált fényképét felesége fotográfiája mellé, észrevette, hogy az új kolléga megvakarja a fejét. A gyanús alak is érezhette, hogy B. furcsállja tolakodását, sokáig köhécselt, végül öreges, megbicsakló hangon azt mondta, hogy nem szeretne B. terhére lenni, de idősebb létére kötelessége B.-t figyelmeztetni, hogy ne galoppirozza el magát, ne tápláljon vermes reményeket. Beszéljen világosabban, mondta fölényesen B., s nevetve hozzáfűzte: azt hiszi az új kolléga, hogy ő nem lát át a szitán? tudja, hogy a többiek irigylik tőle az előléptetést. Persze, persze, motyogta az új kolléga, ő voltaképpen tiszteli B. iparkodását, de már sok mindent megért — fia elesett a Don-kanyarban, felesége tizenegy éve toloszék rabja —, s csak azért inti óva B.-t, mert a fiatalok könnyen elvétik a lépést, s amikor kifecamítják bokájukat, már késő. B. néhány napja még indulatosan kifakadt volna efféle köntörfalazás hallatára, most azonban hűvös maradt, ismét felszólította az új kollégát, mondja meg nyíltan, mit nehezményez, ám: az ötölni-hatolni kezdett, megemlítette, hogy hálistennek ő makk-

egészséges s egy kis fűszeresnél megint lehet portugál szardíniát kapni. B.-t azonban semmi sem zökkentette most ki türelmes bizalmatlanságából. Egy darabig úgy tett, mint akit csakugyan érdekel a közellátás problémája, de első adandó alkalommal ápertén megkérdezte, mit beszélnek a kollégák a lakásleválasztásról. Erre hosszú csend következett, a nem kívánt sétatárs lesunyta a fejét, majd jó sokára azt mondta, hogy a pallér neve fogalom, annak is híre ment már, hogy a kőműves milyen művelt, de egyesek szerint — persze, ezek felelőtlen elemek — szóval... egyesek szerint még nincs minden rendjén, néha felülkerekedik az anarchia, például nincs elsőosztályú téglá, le kell bontani egy már felrakott falat...

B. felajzott éberséggel vált el az álnok alaktól, s azzal az elhatározással, hogy ezentúl alaposan a körmére néz. Semmi kétsége nem volt, sőt kiélesedett benne a tisztánlátás, most eszmélt csak rá, mennyi rosszindulattal és csökönységgel kell még megküzdenie, amíg az új módszer végső diadalt arat. Megtisztelő feladatának tudata fokozta felelősségérzetét és elszántságra ösztönözte, igaznak és nemesnek érezte magát, s jóllehet szelíd természete mindeddig távortartotta a vérengzésektől, most úgy érezte, képes volna a pallér ellenségeinek belét is kiontani.

Mindazonáltal, amikor a lakásba lépett, tétova aggályok szüremlettek a szívébe. Már hat óra múlt, az előszobában a mázólo leánya és unokája épp az esti műsort állította össze, a hálóból kihallatszott Stefi éneke, egyébként minden csendes volt és biztató: az érintetlen közfal sejtetni engedte, hogy serény munka folyik mögötte. Mindez máskor nyugalommal, a konszolidáció örömeivel ajándékozta meg B.-t. Ezúttal azonban, mintha rontó hatalom igézete alá került volna, mindent sötétben látott. Az előszobában rücskös falak, csorba szerszámok, fekélyes kábelek éktelenkedtek, a hármasszekerény tetején agonizáló kavicsszita, a konyhaajtóban láztól elázott göncök; megkeményedett, zizegő újságpapír-futón lépekedett, s a szobába érve sem lelt nyugalomra, ide is betolakodott már két repedezett vödör. B. megtorpant, elfedte a szemét, nem mert bemenni a hálóba. A legrémesebb mégsem az volt, amit látott, hanem amit — bármennyire tiltakozott is ellene — mintegy hipnotikus álomban végiggondolt. A vödörökről észébe jutott, hogy a mázólo már az első napon festéket és mésztejet oldott, de festésre azóta sem került sor; a szerszámokról, hogy már alig férnek egymástól, tegnapelőtt a redőnyössel, tegnap a parkettással egészült ki az iparosgárda; Stefi énekéről pedig, hogy a szőke szépség egyre ingerültebben távolítja el saját hálószobájából. B. óvatosan, anélkül hogy feleségét és Stefit üdvözölte volna, visszaosont az előszobába. Szabadulni akart a rontó hatalom varázsa alól, százszor elismételte, hogy az új módszer fegyelmet, lemondást s rendíthetetlen hitet követel, nincs fűrészelés forgács nélkül, s háborgása már-már csakugyan el is ült, amikor átvillant rajta, hogy napok óta nem ellenőrizte az építkezést.

A leválasztandó lakrészbe jutva, megszűnt fölötte a rontó hatalom igézete. A szobán látszott, hogy az imént sópörték fel, az előszobából behoztak egy bütykös lócát — rajta szorongott a villanszerelő, a mázólo család és a parkettás, egy cigányképű, bal lábára bicegő agglegény — s a lóca előtt az overallokkal letakart konyhaasztal mögött, ott ült a kőműves meg a redőnyös. Akkor hát el is kezdik, mondta a redőnyös, és rossz fogai miatt sziszegve előadta, hogy a soron következő feladatokat tárgyalják meg, az utóbbi napokban lazaságok tapasztalhatók.

B. félrehúzódott. Azon töprengett, számoljon-e be a délután történetekről, de kétségek marcangolták: vagy értesültek a mesterek arról, mit beszélt az új kollégával, s akkor elkésett a bejelentéssel, vagy semmit sem tudnak, s akkor az ügy nem is olyan fontos. Úgy tett, mint aki halogatja megjegyzéseit, tapsolt és hébe-hóba helyeselt, ám a felszólalások egyre jobban fokozták nyomott hangulatát. A mázólo szigorúan megbírálta a moziműsört, a villanszerelő kijelentette, hogy nem a terv betűjét, hanem szellemét kell tiszteletben tartani, a kőműves pedig — számos idézettel — mind a kettejükkel vitába szállt. Az építkezés mostani stádiumában, mondta, legfontosabb a szervezés. Ne szépítgessük a dolgot, amióta a parkettás meg a redőnyös itt alszik, senki sem tudja kipihenni magát, amíg egyesek terpeszkednek, mások álmatlanul hánykolódnak, beszéljenek nyíltan: B.-nek — ha igazán szívügye az építkezés — fel kell ajánlania az első szobát az új szaktársak számára.

Amikor a kőműves leült, mindenki B. felé fordult. B. érezte, hogy a csend vizsgáztató. Rettenetes kínban volt, nem mert egyedül dönteni, s szégyellte bevallani, hogy előbb beszélni szeretne a feleségével. Gyötörte pipogyasága, lomha észjárása, segélytkérőn körülnézett, aztán lesütötte a szemét, de elkkor még jobban belemart a lelkiismeret, megjelentek előtte az alamuszi kollégák. Felkapta a fejét, s pillantása a konyhafalra tévedt. A fal ugyanúgy állt — illetve nem állt —, mint az építkezés másnapján. B. képtelen volt levenni róla a szemét. Nézte, nézte, és érezte, hogy szorongása helyébe rosszindulatú józanság tolul. Félt, de valami erősebb volt a félelménél. Kétségei már elmúltak, elméjébe gonosz indulatok dobtak csóvát, görceit lázadás oldotta fel. Felnyújtotta a kezét, és szót kért.

Szittkozódni akart, káromkodni, de az egybegyűltek komorsága óva intette. Nem akart kockázatot vállalni, s eleinte főként arra ügyelt, hogy eltávolodjék a kőműves javaslatától. Közölte, hogy mindenki csodálattal adózik a pallérnak, sokfelé szobrot is állítanak neki, dicsérte a mázólo unokáját s kijelentette, hogy az esti összejövetelek egyre színvonalasabbak. Beszélt, beszélt, beszélt, a szavak egyre inkább eluralkodtak rajta, érezte, hogy sikerült három lépés távolságra kerülnie haragjától. Elfordította tekintetét a lebontott faltól, zavarta felszólalásában. S mialatt azt indítványozta, juttassák el a mázólo moziműsor-bírálatát a sajtónak, s menjenek el közösen az operaházba, hogy meghallgathassák Elektra nagyáriját Stefi előadásában, letett róla, hogy a két szakiparos betolakodása ellen tiltakozzék. A lerontott falról természetesen egyetlen szót sem ejtett. Ám amikor a gyűlés véget ért, s a szakiparosok melegen gratuláltak, ismét elővette a rossz érzés.

Hajnali háromkor elhatározta, hogy még aznap fölkeresi a pallért.

4.

Jó egy negyedórába tellett, amíg megtalálta a pallér házát. Villa volt ez, tornyos, cirádás, dór oszlopos villa, nem ide a külvárosba való: a nyílfejú rácskerítés két szárnyát kovácsoltvas kapu pántolta össze, mögötte ápoltságban dália, liliom és árvácska, a szitált kavicsos utak kör alakú pihenőbe torkolltak, a lépcsőfeljáró mellett sűrű futórózsa indázta be a fonott, tarka lugasokat. B. lenyomta a kapukilincset, s elindult fölfelé,

de alig tett néhány lépést, amikor két vicsgörgő farkaskutya rontott elő, az egyik nyomban a hátába került, a másik pedig vonagló testtel, vad akrobatamutatványokat végzett előtte. B. már nem bírt elszaladni, s megtorpanni nem mert.

Se eleven, se holt nem volt, mire a ház üveges verandájára ért, s onnan beszökött a lakásba. Három vastag falú, óvóhelyre emlékeztető szobán kellett áthaladnia, míg egy negyedik, szűkebb, de lakályosabb helyiségbe ért. A redőnyök homályában eleinte senkit sem látott, csak az tűnt a szemébe, hogy az egyik falon aranyosan kivarrt ornátusok lógnak. Végül felfedezett a sarokban egy rongykupacot. Közelebb merészkedett, megköszörülte a torkát, s mert az alakatlan tömeg meg sem moccant, fölébe hajolt. Hirtelen berliner kendős, szikár öregasszony magaslott fel előtte s kiáltott rá: — Beszéljen hangosabban, kicsit nagyot hallok!

B. előadta, mi járatban van. Az öregasszony megjegyezte, valószínűleg a konnektorral van baj, rögtön behozza a vasalózsínórt. Semmi közbe a vasalózsínórhoz, ordította B., ő a lakásmegosztás miatt jött. Mire az öregasszony elérzékenyülten közölte, hogy B. megtévesztően hasonlít az Idegenlégióban eltűnt öccsére, majd szipogva felhúzta a redőnyt. Ekkorra a két farkaskutya már újra táncolt az ablak előtt, acsarkodott és veszedelmesen felborzolta szőrét, olyannyira, hogy B.-be belesajdult, mi lesz vele, hisz vissza is kell mennie a kapuig.

Tíz perc ordítózással telt el. Ekkorra B. már tudta, hogy a vénasszony eltűnt öccse jelesején érettségizett, tehetséges rövidtávfutó volt és élt-halt a mandulafagyaltért, a konnektorral éjszaka történt baj, a rádióasztal lába is megpörkölődött. Teát ittak és piskótát rágcsáltak. B. egyre kilátástalanabbnak látta helyzetét, már csak attól tartott, hogy az öregasszony munkába fogja, s akkor kiderül, hogy nem ért a villanyszereléshez.

A váratlan segítség a vénasszony ikertestvérének alakjában jelent meg, s az ő segítségével végre megindulhatott az értelmes párbeszéd. Persze, ez sem folyt zökkenőmentesen. Az ikervénasszony ugyanis türelmetlen, sőt olykor goromba volt hűgával szemben, akinek válaszait be sem várva, néha maga felelt B. kérdéseire. Így hát B. rövidesen nemigen tudta, mit mond a ház asszonya, és mit a tolmács, s bizonytalanságát még csak fokozta, hogy a süket mama mindenre bólintott. Az azonban így is kiderült, hogy a pallér egyszerre több építkezést vállal, olykor éjjel is betoppan némelyik lakásba, sőt az is előfordult már, hogy valamelyik brigádnál töltötte az éjszakát.

B. elkeseredése nőttön nőtt. Bámulta a falon függő ornátusokat, s habár csak egy-egy hangosabb frázist kapott el az öregasszonyok duettjéből, időnként kötelességszerűen bólogatott. S közben úgy érezte: rácsuktak egy ajtót, se ki se be. Annál is inkább, mert a kutyák mind ijeszteőbben ugattak s tátogatták felé piros torkukat.

A süket néni azonban hirtelen felé fordult. Hagyjon itt B. egy cédulát, indítványozta, ő majd beteszi a középső ornátus zsebébe, így szokott a pallérral levelezni. B. fellélegzett. Remek! — ordította, eszébe jutott, hogy ma délelőtt előléptették főválogatónak, dicsekedni kezdett, már-már a lakásról is megfeledkezett. Ekkor azonban váratlanul dörögni kezdett, az ikermama kapkodva felszedelőzködött, B. egy mondat közepén abbahagyta s elállt minden további beszélgetéstől, csak hogy a tolmács-nővér védőörizetében vonulhasson el a szűkülő kutyák előtt

Feleségével jó darabig nem tudott négy szemközt beszélni, zongorán kísérte Stefit, az első szobában pedig az immár idehurcolkodott redőnyös épp számára meghittebb rendbe csoportosította át a bútorokat. Végre mégis sikerült kihívnia asszonyát a fürdőszobába. Amint B.-né értesült ura előléptetéséről, a nyakába ugrott, összevissza csókolta, s nyomban előadta, milyen aranyos imprimé ruhát fog vásárolni az első fizetés-emeléséből. A hangulatváltás lesújtó hirtelenséggel történt. Alighogy B. mesélni kezdte, hogy felkereste a pallért, az asszony elvörösödve szemére vetette izgágaságát, ez nem egyéb, mint partizánkodás, nem látja B., hogy ezzel az ügynök is, magának is árt? B. nem akart hinni a fülének. Szégyenlősen megjegyezte, hogy ő csak az építkezést kívánja elősegíteni, egyébként nemrég még nem neki, hanem feleségének voltak fenntartásai, ám meggondolatlanságával csak olajat öntött a tűzre, az asszony kikérte magának az otromba gyanúsítást, és B.-t felforgató kispolgárnak nevezte. B. megsemmisülten elnémult. Fájt neki felesége pálfordulása, belesajdult, hogy ezentúl nem számíthat az asszonyra, de legjobban az gyötörte, hogy jó szándéka sem mentse meg többé.

A pallér másnap kora reggel telefonált a hivatalba. Ezúttal is roppant udvarias és halk szavú volt, megköszönte B. fáradozását, és megkérdezte, nem zavarna-e este. B. jóleső elégtétellel rakta le a kagylót: az események őt igazolták. Új erőre kapott, füttyürészett, s kihegyezte valamennyi ceruzáját. Ebéd után azonban félszeg szorongás kapta el. Szembesíteni fogják a mesterekkel, villant át rajta, s azok alkalmasint hatásköri túltengésnek minősítik majd buzgólkodását. Nem érezte magát elég erősnek, és már abban sem volt egészen bizonyos, vajon észrevételei helytállóak-e? Mielőtt a munkaidő véget ért, félrevonta az új kollégát. Egész délután hozzá akart menekülni, úgy rémlett neki, rá van utalva, s akárhányszor végig gondolta, mi vár rá, mindig maga mellé társította. Az új kolléga azonban gyanakodva fogadta, köhécselt, hümmögött, s végül akadozva azt mondta, hogy sietnie kell, vidéki rokonai érkeztek.

A lakás — akárha valami boszorkányos haladvány szerint bomlott volna fel — nyolc óra alatt teljesen elvesztette lakás jellegét. B. először azt hitte, munkásszállásra tévedt, az előszobában csupa idegent talált, a redőnyös feleségét, a parkettás két nagynénjét és egy ismeretlen férfit — a lakatost —, a belső szobában pedig egy Levallière-nyakkendős urat, a zenetanárt, akit elbocsátottak a kórházból, hálisennek mégsem kellett megoperálni. A mázoló és családja ismét moziba ment, közölte két trilla között Stefi, de a beszállással nélkülük is elboldogultak, végtére mindenkinek jár egy kis kikapcsolódás, nem igaz? B. szólanul kifordult a szobából, látta, hogy Stefi terhére van. Seholy sem lelta a helyét, nem mert senkit sem megszólítani, olyan zavarban volt, hogy már azt sem tudta, minek kell örülnie, min búsulnia. A falakból előkunkorodó kábelek, a csikorgó üvegcserepek, a szemétlerakódó helyre emlékeztető buckák és a konyhát ismét ellepő — nyilván a szerteszört hulladéktól kővére hizott — sárga kukacok már cseppet sem feszélyezték.

Felesége és Misi újból a leválasztandó szobában tartózkodott. Az életveszélyes torlaszok miatt nem keringhettek karonfogva, így hát B.-né a villanyszerelő ölében húzódott meg. B. csak bámulta őket, szóhoz sem jutott. Szóval nincs többé feleségem, gondolta, de nem érzett sem szo-

morúságot, sem gyűlöletet, csupán valami tompa szúrást az oldalában. Még hallotta, hogy az asszony arra kéri Misit, meséljen neki Hasfelmetsző Jack-ről, azután kioldalgott.

A pallér kilenckor érkezett — ekkorra a lakást kitapétázták a legjelesebb építőművészek portréival —, vizsgálódón körüljárta a lakást, megkopogtatta a falakat, bólogatott, s olyan halkán, hogy inkább csak sejtetni lehetett, kijelentette, hogy minden téren haladás tapasztalható. A mesterek kínosan feszengtek: a mázólo unokája eltűnt, s a köszöntő versikét csak megkésve tudta elszavalni. A pallér azonban nem haragudott. Barackot nyomott a gyerek fejére, majd B.-né állhatatos kínálására elfogadott egy cipót meg egy adag finom konyhasót. Az ünnepi estét ezúttal nem a leválasztandó lakrészben, hanem B.-ék egymásba nyíló két szobájában tartották. A bevezetőt a kőműves mondta, B. ott gubbasztott egyedül, mindenkitől elhagyatva a francoia ágy végében. Előbb Stefi énekelte el a zenetanár kíséretében Elektra nagyáriáját, aztán a mázólo mutatta be fejszámoló művészetét, majd a redőnyös felesége táncolt. B. képtelen volt figyelni a számokra, dörömbölt a halántéka, fulladozva szedte a levegőt. A zene, a tánc, a jelenlevők lelkes ovációja soha nem látott, ám mégis élményszerűen eleven, könnyörtelen és vidám kannibál szertartásra emlékeztette.

Végigszáguldott az életén, akár a normális haldoklók. Gyerekkorában nagyon szerette a kiscicákat, tizennégy éves korában kapott egy csináltatott briccesznadrágot, ötödik gimnáziumban elhúzták latinból, egy ízben Balatonkenesén nyaralt, és háború alatt meghalt az apja. Nagyon eseménydúsnak találta az életét és nagyon balszerencésnek. Sok minden lehetett volna, ami nem lett, s mindig valami buta véletlen miatt. Gyakran összetévesztették valakivel, de ebből soha semmi jó nem származott. Csupa félrevezető útjelzőtábla szegélyezte harminchét évét: ha nem dől be nekik, most másutt tartana.

Ezalatt a pallér szólásra emelkedett. Jegyzetet tartott, de bele sem nézett, tempósan, olykor szótagolva illesztette egymásba hézagmentes gondolatait, s valahányszor megtapsolták, bevárta, amíg a zajgás elül. Azzal kezdte, hogy nagy megtiszteltetés számára az egybegyűltekek előtt beszélni, átadta szeretett házvezetőnője üdvözlését, majd kifejtette, hogy a szalagrendszerű leválasztásnak sohasem volt még ennyi híve. Aztár rátért a helyi problémákra. Megállapította, hogy az egység itt is szilárd, a hangulat itt is lelkes, egyre inkább megszűnnek a különbségek mesterek és lakók között, de hát kinek is volna érdeke a széthúzás?, csupán a nagy lakással rendelkező söpredékeknek.

B. sápadtan hallgatta. A pallér szavai jéghideg vízesésként zuhogtak rá, vacogott. Hirtelen újra peregni kezdett előtte önkényesen összevágott életfilmje, látta magát, amint felesége leküldi karalábét vásárolni, elkap egy feléje dobott, öt számmal nagyobb utászcsizmát, kifizet egy cechet, amely nem az övé. Stefit is látta, ott állt anyaszült meztelenül a strandon és áriázott. A félelem elszongította, közömbösen a jelenlevőkre tekintett, de valamennyit ködösen látta. Hogy lehet valakinek szennyes a szíve?, gondolta. Hogy piszkolódik be az ember? Nem kutatott válasz után, példabeszéd dongott fel benne: aki á-t mond, mondjon b-t is. Ezen eltűnődött. Mikor mondott ő á-t? És mit jelent a b? Azt, hogy az ember következetesen vállalja a hamisságot is?

A két szobában eget verő taps szökkenet, a máskor oly elfogódott kőműves torka szakadtából ordított, a mázólo asszonylánya elpityeredett, a

rossz fogú redőnyös felugrott és a pallér mellére omlott, s B.-né a villany-szerelő arcát simogatta. Aztán mindenki nevetett, éljenzett, dobogott, ölegette egymást, s közben trágár szavakat kiabált. B.-re ügyet sem vetett senki.

Ő azonban tudta, hogy nem felejtették el.

Úgy ragadta torlkon a kétségbeesés, hogy fel kellett üvölnie. Nem volt hangja, bugyborékoló vinnyogás habzott elő a szájából, émelygés, váladékos jajongás. Az új kolléga fia elesett a Donnál, fuldokolta, felesége tizenegy éve béna, a házvezetőnő ágyú-süket, szörnyű az egész! Többé nincs felesége, és gyűlöli a verseket, mit csináltak az életéből, nézzék meg a falat, hiába áztatott festéket a mázoló, neki nem kell többé öt számmal nagyobb utászcsizma, elege van az egészszöb, hasztalan akart segíteni, nem engedték, mindenki cserbenhagyta, az építkezés elakadt, persze, most mind a pallért ünneplik, de ez is hazugság, az egész hazugság!

Fekete gomolyag gurult rá, minden elsötétült körülötte.

Mire magához tért, valamennyi iparos ott térdepelt a két oldalán. A villanykörte élesen a szemébe vágott, a hideg fény irritálta, de nem törődött vele. Nem érdekelte semmi, sem az, hogy összevissza kiabált, sem az, hogy eldőlt. Távoli volt minden és idegen, és ő nem akarta, hogy bármihez is köze legyen. Felesége hideg borogatást rakott a fejére, a kőműves kitapogatta a pulzusát, mondott valamit, mire az iparosok újra elfoglalták helyüket. Ő csak nézte őket, és nem értett semmit.

Aztán a pallér tempósan, de ezúttal valahogy ellágyultabban, ismét beszélni kezdett. Kijelentette, hogy mind hálásak B. őszinteségéért, amely újabb bizonyítéka a módszer felsőbbrendűségének, méltatta B. szorgalmát, lelkiismeretességét és kitartását, hangsúlyozta, hogy érdemeire már a hivatalban is felfigyeltek, s felszólította az egybegyűlteket, tekintsék példaképpül rendíthetetlen hűségét.

B. elcsigázottan maga elé dermedt, lomha ventilátorok köröztek a szíve fölött. A gondolkodás úgy tért vissza belé, mint feledékeny orgyilkos a tetthelyre. Ha kinyitná a gázcsapot, mind megfulladnának, surrant át rajta, de tudta, hogy erre képtelen lesz, mihelyt leteszi a fejét, elalszik. A pallér szavai ott ólálkodtak a közelében, s piócaként rákúsztak. B. látta, hogy az iparosok ügyesen közelebb csúszkálnak, már egészen körülülük, és bensőséges, odaadó pillantásokat vetnek rá. A pallér néhány mondata a füléig is felgyűrűzött. Arról beszélt, hogy B. remek férj, pompás hivatalnok, nagyszerű munkatárs, meg lehet érteni felindulását, de ne nézze a dolgokat kívülről, tekintse a lakásleválasztást saját ügyének, párosítsa a bírálatot helytállással, ha nincs anyag, járjon utána, végül is mi a legfontosabb? A kollektív szellem, a személyiség és a közösség harmóniája.

B alig várta, hogy befejezze. Rettenetesen fáradt volt, a pallér pióca-szavai egyre több vérét szipolyozták ki, úgy rémlett neki, hogy ennek az iszonyú estnek sose lesz vége, már semmit sem bánt, minden hidegen hagyta, aludni vágyott, aludni, semmi másra, csak aludni. Amikor végre a szónoklat befejeződött és az iparosok felcihelődtek, be sem várta, amíg szétszélednek, betámolygott a hálóba, és vetkezni kezdett. Épp a bal zokniját húzta le, amikor a pallér benyitott. Udvariasan elnézést kért az alkalmatlankodásért, de nem akart búcsú nélkül távozni, igazán boldog, hogy B.-ben ilyen kitűnő munkatársra talált, mindaz, ami ma este elhangzott, értékes hozzájárulás a lakásmegosztás továbbfejlesztéséhez. B. már csaknem pucér volt, feszélyezte a pallér jelenléte, de az — miután

ismételten kijelentette, hogy nem szeretné zavarni —, úgy látszott, nem akar távozni, fel-alá kezdett járkálni, s olyan halkán, hogy inkább csak sejteni lehetett, kifejtette, hogy B. egy nyomorult briganti, a többiek előtt, persze, ezt nem mondta, de ha B. továbbra is önállóskodni fog, nézze meg magát, tud ő másképp is beszélni. Majd hirtelen B. orra alá dugott egy nyomtatványt és mosolyogva megkérte, legyen szíves, írja alá. B.-ben már annyi erő sem volt, hogy megkérdezze, mit raknak elé, az pedig még csak fel sem ötlött benne, hogy a nyomtatványt elolvassa. Térdére fektette, és aláírta.

6.

Másnap hajnalban arra ébredt, hogy valaki rázza. Ó, te álomszuszék, köszöntötte nevetve a mázoló, képes lettél volna átaludni az egész napot! Aztán csodálkoztál volna, hogy akadozik az anyagellátás. Nagyon kedvesen beszélt, rozmárbajszával még meg is csiklandozta a szemét dörgölő B.-t.

Kint még hűvös volt, fehéren párologott az éjszaka fellocsolt aszfalt, B. megtapogatta borostáit, s elhatározta, hogy ezentúl korábban kél. Igen, tünődött, jól mondta a pallér, a lakásleválasztást saját ügyének kell tekintenie. Ha odacsúsztat egy százast a telepkezelőnek, talán könnyebben jut anyaghoz. Elkomorodott, lelkiismeretesen ügyelt a pontosságra, s eszébe jutott, mit szólnak majd a hivatalban, ha elkésik? Akasszák fel magukat, tehetnek neki egy szívességet. Kilenc éven át sztárfotókat válogatni az ő képességeivel...! Az ember így herdálja el magát.

Elmosolyodott. Aztán elérzékenyült. Az apjára gondolt. Szegény, ha ezt megérte volna! Ha látná, mire viszi a fia! Vásárolt egy szivart, s meglepődött, amikor a trafikosnő megkérdezte, miért beszél ilyen halkán? De azért nem haragudott. Mindennel meg volt elégedve, tudta, hogy új fejezet kezdődik az életében. Mielőtt a trafikból távozott, gálánsan kezet csókolt a dohányárusnőnek, aztán rágyújtott. Már kezdett felmelegedni, villamosok csörömpöltek, mindenki loholt, látszott, hogy az emberek tudják, hol a helyük. B. megindultan nézte őket, szerette volna valamenynyitüket megdicsérni. Boldogan pőfékelt s jobbra-balra köszöntgetett. Csak az zavarta, hogy a földre kell hamuznia.